

Asukaspaneelilla vaikuttavaa osallisuutta -hankkeen ohjausryhmä 3/2025

Aika: Keskiviikko 24.9.2025 klo 14.30-16.00

Paikka: Etäkokous Teams-yhteydellä

Läsnäolijat:

Matleena Käppi, kaupunginhallituksen edustaja, Vasemmistoliitto (ohjausryhmän pj.)

Ari-Pekka Liukkonen, kaupunginhallituksen edustaja, Vihreät

Pauli Saloranta, asiantuntija, Sitran Demokratiainnovaatiot -ohjelma

Emmi Hyvönen, viestintäjohtaja

Iiris Asunmaa, kehittämisspäälikkö

Matleena Kantola, projektipäälikkö (ohjausryhmän sihteeri)

1. Kokouksen avaus

Emmi Hyvönen avasi kokouksen 14.32

2. Ohjausryhmän läsnäolijoiden toteaminen ja puheenjohtajan valinta.

Osallistujat esittäytyivät. Kokouksen puheenjohtajaksi kysyttiin halukkuutta Matleena Käpiltä ja Ari-Pekka Liukkoselta. Käppi ilmoitti halukkuutensa ja hänet valittiin puheenjohtajaksi.

3. Hankkeen tavoitteet ja ohjausryhmän tehtävät

Matleena Kantola esitteli hankkeen tavoitteet ja ohjausryhmän tehtävät.

Emmi Hyvönen kuvasi vastineen kirjoittamista ja kaupunginhallituksen edustajien roolia siinä. Viime kerralla tehtiin vastineen luonnos, jonka jälkeen katsottiin ohjausryhmän kaupunginhallituksen edustajien kanssa, että sisällöt ovat oikein. Tämän jälkeen vastine meni koko kaupunginhallitukselle hyväksyttäväksi. Pauli Saloranta vinkkasi taustamateriaaliksi ensimmäisen hankekierroksen Sitran työpaperin, jossa on myös kuvattuna Jyväskylän kaupungin viime vuoden hankkeen tulokset.

Matleena Käppi tiedusteli, miten polarisaation vähentäminen ja ehkäisy on näkynyt hankkeessa.

Emmi Hyvönen avasi viime vuoden ja tämän vuoden tehtävänantoa, joissa ei suoraan ole sanallistettu polarisaation ehkäisemistä tavoitteeksi. Tämä teema on kuitenkin tietyllä tavoin sisällä molemmissa tehtävänannoissa, kun säästöjen vaikutuksia arvioidessa sekä strategiapaneelissa panelistit pohtivat miten Jyväskylää tulisi kehittää, että se olisi hyvä kaikille Jyväskyläläisille ja miten säästöt eivät kohdistu mihinkään väestöryhmään kohtuuttomasti.

Iiris Asumaa kuvasi, miten tämän vuoden paneelissa puntaroivan keskustelun kautta ymmärrys erilaisista taustoista tulevia kohtaan lisääntyi. Asunmaan kertoi, että laajassa

hyvinvointikertomuksessa yhtenä ilmiönä nousi eriytymiskehitys ja polarisaatio. Osallisuuden työkalut ovat erittäin tärkeitä ilmiöiden ehkäisemisessä ja asukaspaneeli on yksi työkalu näiden joukossa, vaikka polarisaatiota ei erikseen paneelin tehtävänannossa olekaan mainittu. Hyvinvointisuunnitelmaan olisi hienoa saada asukaspaneeli yhdeksi osallisuuden työkaluksi.

Pauli Salorannan mukaan polarisaatio on yksi perustelu, miksi tarvitaan paneeleita. Vaikka vaikutus ei ole henkilötasolla iso, kun osallistujaporukka on pieni, mutta paneelilla voi viestinnällisesti olla mahdollista vaikuttaa myös isompaan joukkoon. Jossain muun kaltaisessa tehtävänannossa polarisaation ehkäiseminen voisi tulla myös enemmän esiin. Vaikutus polarisaation ehkäisyyn tulee näkyville enemmän sellaisissa kysymyksissä, joissa poliittinen konsensus on haastava löytää.

Matleena Käppi nosti esille, että aiheita valikoitaessa nimenomaan poliittisesti polarisoivat aiheet olisi hyvä mennä tämän prosessin kautta.

4. Asukaspaneelin 2025 toteutus ja arviointi

Kantola esitteli hankkeen toteutusta ja arviointia.

Asunmaa kuvasi, miten julkilausuma on tähän mennessä ollut mukana kaupunkistrategian valmistelussa. Toimialojen ja valtuuston työskentelyssä nousi esille monia samoja teemoja kuin asukaspaneelin julkilausumassa. Julkilausuma on toiminut hyvänä ja tärkeänä työkaluna ja kulkenut mukana valmistelussa erityisesti viranhaltijoista kootun sparrausryhmän työssä. Sparrausryhmä on arvostanut menetelmää ja paneelin esiin tuomia näkökulmia. Julkilausuman muoto oli hyvä ja uskottava.

Pauli Saloranta tiedusteli, mitkä asioita on noussut esille nimenomaisesti julkilausuman vaikutuksesta ja mitä eroa on huomattu vastaajien profiilissa, kun verrataan tekstiviestikutsua ja kirjekutsua.

Asunmaa kuvasi, kuinka julkilausuma on vaikuttanut erityisesti siihen, että kaupunkistrategiaan on tullut asukaslähtöisempi näkökulma, joka on isoin ajattelun muutos. Valmistelussa on nostettu esimerkiksi liikuntapääkaupunki-kärjen alle arkiliikkumisen ja lähiluonnon teemoja ja yhdeksi kärjeksi on nostettu parhaan arjen kaupunki kokonaan uutena näkökulmana. Tämä konkretisoitui, tavoitteistui ja sanoittui paneelin avulla. Toki on myös sellaisia paneelin näkökulmia, jotka eivät tule näkyviin strategiaan.

Hyvönen kertoi samanlaisista havainnoista eli tulkinnastaan siitä, että asukaspaneeli on tukenut tekemään rohkeampia valintoja. Näitä ovat juurikin parhaan arjen kaupungin nostaminen kärjeksi, nuorten painottaminen strategiassa ja resurssiviisauden sanoittaminen kestävyudeksi sekä sen tuominen poikkileikkaavaksi teemaksi strategiaan.

Matleena Kantola vastasi puolestaan toiseen Paulin kysymykseen ja kertoi, että tällä hetkellä ei ole vastaajadataa, mutta sitä voisi tiedustella Tietoykköseltä, jotta kutsuun vastanneiden profiilia pystytään vertailemaan.

Matleena Käppi ehdotti, voisiko asukaspaneeliin olla vielä syksyn mittaan yhteys, jotta voitaisiin kysyä esimerkiksi mitä tarkoittaa jokin tietty sana, mitä paneeli on käyttänyt. Lisäksi Käppi nosti esille perehdytyksen merkityksen. Panelistien koulutus vaikuttaa hyvin paljon panelistien työskentelyyn. Ulkopuolisina puhujina voisi olla esimerkiksi

yliopiston tutkijoita, jotka voisivat alustaa laajemmin kuin Jyväskylän kaupungin näkökulmasta.

Pauli Saloranta nosti esille, että Jyväskylän kaupungin asukaspaneeli on noteerattu korkeimmalta mahdolliselta taholta, kun se sai valtion demokratiatunnustuksen. Tämä on merkittävä asia ja lisää kiinnostusta menetelmän hyödyntämiseen. Kulut toivotaan raportoitavan uudella pohjalla. Aiemmasta kokeilusta on kooste jo toimitettu ja hanke on erittäin kehuttava sisällöllisesti. Tärkeä miettiä myös, mikä on kestävä toteutusmuoto taloudellisesti jatkossa ja miten työajan käyttöä voi vähentää. Salorannan mukaan myös Espoossa, Helsingissä ja Vantaalla on tehty aloitteet vastaavan paneelin käyttöönotosta ja tässä Jyväskylällä on merkittäviä esimerkkivaikutuksia.

Hyvönen avasi edellisen hankkeen isoa työtuntimäärää sillä, että viime vuonna perehdytysmateriaalien tekemiseen meni valtavasti aikaa. Tämä auttoi myös kokonaiskuvan luomista organisaation sisälläkin. Panostettiin heti isosti asukaspaneeliin, koska ajatus oli korvata asukasillat ja ottaa paneeli osaksi osallistumisen työkaluja.

Ari-Pekka Liukkosen mielestä tuntimäärä on iso, mikä edellisenä vuonna käytettiin, mutta on hyvä kuulla, että pohjatyö on tehty hyvin. Minkä verran kannattaa menetelmään satsata, jos osin saadaan samoja vastauksia? Megatrendeistä voisi olla hyvä perehdyttää tulevana vuosina. Liikkumattomuus voisi olla yksi mahdollinen teema paneelille.

Hyvönen avasi, että asukaspaneeli ei ohita poliittista päätöksentekoa vaan on tukena. Asukaspaneeli validoi, tukee ja vahvistaa valintojen tekemistä sekä sparraa ja rohkaisee siinä, mitkä asiat meillä on hyvin ja mihin kannattaa panostaa. Tämä on päätöksenteon työkalu, jossa minikokoiselta Jyväskylältä saadaan terveiset päättäjille, tutkittu ja turvallinen selkänaja päättäjille, johon nojata, jos on tarvetta nojata.

Matleena Käppi toi esille, että perehdytys on puolestaan selkänaja panelisteille. Ulkopuolisista asiantuntijoista voitaisiin keskustella myöhemminkin ohjausryhmässä.

Liukkonen kuvasi olleensa positiivisesti yllätynyt, miten hyvin paneelin tavoitelukuihin kokoonpanossa päästiin näinkin pienellä ryhmällä, lukujen valossa edusti hyvin 150 000 jyvaskyläläistä.

Saloranta avasi vielä, miten paneeli on neuvoa-antava ja päätöksentekoa tukeva. Paneelille täytyy antaa sellaisia toimeksiantoja, joissa ei ole niin selvää mikä vastaus tulee olemaan. Perehdytyksessä voisi rohkeasti käyttää oman valmistelukoneiston ulkopuolisia kuultavia ja pitäisi tuoda mukaan myös opposition edustajia. Tutkimusnäkökulma tai pidemmän ja suuremman perspektiivin reunaehdot ja mahdollisuudet voisi näkyä perehdytyksessä.

Iris Asunmaan mielestäkin ulkoiset puheenvuorot olisi hyvä asia, mutta strategia-teemassa oli haastavaa, sillä oli kyse niin laajasta asiasta ja kaikkea ei ole mahdollisuus avata. Perehdytyksessä pyrittiin kertomaan mahdollisimman objektiivisesti asiat.

Matleena Käppi mainitsi, että osalta tuli palautetta siitä, onko julkilausuma liian lattea, mutta hänen mielestään prosessi on kuitenkin onnistunut.

5. Asukaspaneelin vakiinnuttaminen

Kantola avasi, mitä asukaspaneelin mallinnus sisältäisi ja kävi tarkemmin läpi luonnoksen siitä, miten paneelin tehtävänanto muodostettaisiin jatkossa.

Pauli Saloranta sanoi, että juuri tätä on haettu. Tärkeää olisi, että strategiassa, valmistelijan ohjeessa tai hallintosäännössä olisi kirjaus asukaspaneelistä. Olisi tärkeää, että tulisi myös muusta kulmasta kuin osallisuustyön ja -ohjelman kautta. Saloranta tiedusteli myös minkä palvelun viranhaltija päättää paneelistä ja miten Jyväskylässä ymmärretään mielipiteitä jakavan ja vaikeasti päätettävän kysymyksen hakeminen, jotta prosessia ohjataan oikeisiin tehtäviin?

Asunmaa avasi sitä, että strategiassa liikutaan tasolla, jossa ei mainita yksittäisiä palveluita mutta on kuitenkin pyritty tuomaan osallisuuden tematiikkaa mukaan. Hyvinvointisuunnitelma menee valtuustotason päätöksentekoon, ja sen osana on osallisuusohjelma, jossa määritellään tärkeimpiä työkaluja osallisuudesta.

Käppi mainitsi, että olisi hyvä käydä läpi, mitkä ovat kriteerit aiheen valintaan, jotta päättäjät hahmottavat aiheen valinnan prosessia paremmin.

Liukkonen ehdotti, että voisiko edellinen paneeli antaa jotakin ajatusta tulevalle paneelille siitä, mikä seuraava aihe voisi olla. Voisiko olla mukana edellisten kausien paneelin jäseniä?

Kantola kertoi, että tämän kaltaista osallistamista paneelin aiheen valintaan onkin pohdittu. Salorannalle hän vastasi, että sen tahon määrittelyä, joka paneelin käynnistämisestä päättää olisikin hyvä ehkä määritellä tarkemmin, mutta se on haastavaa, sillä eri teemoissa päätökset tehdään eri tasolla.

Saloranta sanoi, että tutkimusyhteistyö on todella kannatettavaa. Näyttää siltä, että alan tutkimuksen fokuksessa on pitkälti ollut osallistujapalaute, mutta vähintään yhtä tärkeää olisi tarkastella tilaajapuolen näkökulmaa vuorovaikutuksesta ja paneelin kytkennästä päätöksentekoon.

6. Kokouksen päättäminen

Seuraavan kokouksen ajankohdaksi päätettiin 29.10. kello 14. Viides ohjausryhmätapaaminen suunniteltiin joulukuun alkupuolelle.

Matleena Käppi päätti kokouksen 16.09